

Február 2008

MEDZINÁRODNÝ DEŇ ŽIEN 2008

Investície do žien a dievčat

Dosahovanie rodovej rovnosti a posilňovanie postavenia žien je samostatným cieľom. Taktiež je podmienkou pre vybudovanie zdravších, vzdelanejších, mierovejších a prosperujúcejších spoločností. Ak majú ženy plnoprávne postavenie a plne sa zapájajú do fungovania spoločnosti, má z toho úžitok celá spoločnosť. Len týmto spôsobom sa môžeme úspešne postaviť obrovským výzvam, s ktorými je konfrontovaný dnešný svet – od riešenia konfliktov a budovania mieru po boj proti AIDS a plnenie Miléniových rozvojových cieľov.

- Generálny tajomník OSN Pan Ki-mun

Rodová rovnosť bola členskými štátmi uznaná ako základný faktor dosahovania priorít OSN v oblasti mieru a bezpečnosti, ľudských práv a rozvoja, vrátane Miléniových rozvojových cieľov. Dohovory z významných konferencií a stretnutí OSN – vrátane Pekinskej akčnej platformy, Konsenzu z Monterrey a výsledkov zo Svetového summitu 2005 – za posledné desaťročia naliehavo vyzývali medzinárodné a regionálne organizácie, aby poskytli dostatočné zdroje na programy, ktoré posilnia postavenie žien v rámci priorít ekonomického rozvoja. Aby sme mohli našu pozornosť sústrediť na úspešné plnenie stanovených cieľov a na medzery, ktoré existujú vo finančnej podpore posilňovania postavenia žien, témou Medzinárodného dňa žien 2008 budú *Investície do žien a dievčat*.

KDE SA MOMENTÁLNE NACHÁDZAME

Podľa odhadov Svetovej banky ženy predstavujú 64% podiel z 867 miliónov dospelých, ktorí dnes vedia čítať. Z približne 113 miliónov detí vo veku 6 – 11 rokov, ktoré chodia do školy, je väčšina dievčat. Výskumy ukazujú, že 60% mládeže, ktorá školu nenavštevuje, sú dievčatá.

Podľa Výboru pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD-DAC) šlo v období rokov 2005 – 2006 z celkových 26 miliárd bilaterálnej pomoci len 8,5 miliárd do sektorov a aktivít, ktoré priamo podporujú rodovú rovnosť. Väčšina z týchto dotácií šla do sociálneho sektora, najmä na zdravotníctvo a vzdelávanie, zatiaľ čo menšie zdroje boli vycelené na podporu rodovej rovnosti v takých oblastiach ako poľnohospodárstvo, infraštruktúra alebo financie.

Investície do žien a dievčat majú multiplikačný dopad na produktivitu, efektívnosť a udržateľný ekonomický rast. Vzdelané ženy majú viac ekonomických príležitostí a viac sa zapájajú do verejného života.

Ženy, ktoré sú vzdelané, zvyknú mať menej detí a zároveň zdravšie deti, pričom je väčšia pravdepodobnosť, že tieto deti budú navštevovať školu. Vzdelanie rovnako zvyšuje schopnosť žien a dievčat chrániť sa proti HIV.

Príspevok žien má oveľa ďalekosiahlejší dopad na odstraňovanie chudoby a rozvoj. Keď ženy získajú príležitosť vzdelávať sa, prístup k zdrojom ako aj priestor na politickom poli, nezlepší sa len kvalita ich života, ale posilní sa aj ekonomika.

Zvýšenie o jeden percentuálny bod podielu žien majúcich stredoškolské vzdelanie podľa odhadov Svetovej banky vygeneruje 0,3% zvýšenie príjmu na hlavu.

Vzdelané a zdravé ženy majú lepšiu schopnosť vytvárať produktívnu činnosť a dosiahnuť vyšší príjem. Investície do žien, prvých opatrovateliek budúcej generácie, sa budú vracat' po celé desaťročia.

Viac vzdelané ženy sú schopné viac profitovať z nových technológií a z príležitostí, ktoré vyplývajú z ekonomickej zmeny. Zvyšovanie možnosti prístupu žien k pôde a ďalším zdrojom zvyšuje ich blahobyt a blahobyt ich rodín a komún, v ktorých žijú a zároveň znižuje riziko chudoby.

Nedostatočný prístup žien k úverom, pôde, zdravotnej starostlivosti a školeniam o nových technológiách, slabšie vzdelávacie a pracovné príležitosti ako majú muži, odsúvanie na bok

STRATENÉ PRÍLEŽITOSTI

- Obmedzené príležitosti na vzdelávanie a prácu pre ženy znižujú ročný rast na osobu v Afrike o 0,8%. Ak by sa tento rast udial, hospodárstvo Afriky by sa za posledných 30 rokov zdvojnásobilo.
- Podľa Hospodárskej a sociálnej komisie OSN pre Áziu a Tichomorie ázijsko-tichomorský región ročne stráca 42 – 47 miliárd dolárov ako výsledok obmedzovania žien v prístupe k pracovným príležitostiam a ďalších 16 - 30 miliárd ročne kvôli rodovej priepasti v oblasti vzdelávania.
- Krajiny, ktoré nebudú úspešné v odstraňovaní rodových rozdielov v základnom a stredoškolskom vzdelávaní do roku 2015 - čo je jeden z Miléniových rozvojových cieľov – by mohli stratiť niečo medzi 0,1 a 0,3% percentuálneho bodu rastu na osobu.

v rozhodovacej oblasti neovplyvňuje len ich životy a životy ich rodín, ale rovnako to ide aj na úkor rozvoja ľudského kapitálu a účasti na pracovnej sile.

Ženy dominujú nízkym mzdám, nízkemu postaveniu v spoločnosti, práci na čiastočný úväzok alebo na dohodu, čo ponúka obmedzené možnosti na sociálne krytie. Ženy sú dokonca spravidla o 20 – 30% menej platené ako muži za porovnateľný typ práce. Vytváranie pracovných príležitostí, školení a adresných úverov, obzvlášť pre malé a stredné podniky náročné na pracovnú silu, je kľúčové pre podporu pracovných príležitostí žien. Ženy tvoria dve tretiny svetových odpracovaných hodín, ale zarábajú len desatinu svetového príjmu a vlastnia 1% svetového majetku.

VYTVÁRANIE RODOVO CITLIVÝCH ROZPOČTOV

Rodovo citlivá rozpočtová analýza sa zameriava nad rámec rozpočtovej súvahy a skúma, či dané príjmové a výdavkové modely odlišne ovplyvnili mužov a ženy. Neznamená to vytvorenie oddelených rozpočtov pre ženy alebo cielene sa snaženie sa o zvýšenie výdavkov na programy pre ženy. Namiesto toho pomáha vládam pochopiť, aká by mohla byť ich potreba prispôbiť ich priority a prerozdeliť zdroje tak, aby dodržali svoje záväzky ohľadom dosahovania rodovej rovnosti a pokroku v otázkach žien. Za posledné desaťročie viac ako 50 krajín zaviedlo iniciatívu vytvárania rodovo citlivých rozpočtov, vrátane Austrálie, Bolívie, Egypta, Mexika, Nepálu, Senegal, Španielska a Tanzánie (<http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw52/OfficialDocuments.html>).

Spôsob, akým krajiny vytvárajú a miera príjmy má odlišný dopad na ženy a dievčatá ako na mužov a chlapcov. Hĺbková analýza vlády, ktorá miera z rodového hľadiska, viedla k väčšiemu množstvu programov pre ženy a rodovo citlivým rozpočtom.

V spolupráci s občianskou spoločnosťou sa začali používať revízie transparentnosti výdavkov, ktoré spájajú zdroje pridelené na rozvojové ciele a chudobných, najmä ženy.

Uskutočnilo sa monitorovanie a sledovanie, či národné rozpočty a investície v sebe zahŕňajú rodové hľadisko.

Ministerstvá a úrady, ktoré majú dostatok finančných prostriedkov a ktoré sa zameriavajú na pokrok žien, zohrávajú veľmi dôležitú úlohu v riadení verejných financií, spolupráci s ministerstvami financií ako aj v plánovaní národných rozpočtov. Partnerstvo s organizáciami žien, ktoré majú rozsiahle skúsenosti na miestnej úrovni, obohatilo zámery a rozvoj takýchto politík a stratégií.

CESTA VPRED

Odhady OECD-DAC ukazujú, že nízkopríjmové krajiny by potrebovali až 23,8 miliárd ročne, aby mohli dosiahnuť Miléniové rozvojové ciele v oblasti podpory rodovej rovnosti a posilňovania postavenia žien do roku 2015, čo by sa prejavilo ako 7 – 13 miliárd dolárov na hlavu v období medzi rokmi 2006 – 2015.

Zvyšovanie zdrojov na posilňovanie postavenia žien prispeje k rozvoju a k plneniu Miléniových rozvojových cieľov, vrátane cieľov v oblasti vzdelávania, zdravia matiek, detskej úmrtnosti, všeobecného vzdelávania a iných.

To bude vyžadovať zvýšenie podielu oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorá sa zameriava na rodovú rovnosť a na posilňovanie postavenia žien. Príliv kapitálu a zahraničné priame investície majú potenciál zvýšiť financovanie programov pre ženy, ak budú dodržané jasné politiky a pravidlá.

Konsenzus z Monterrey vyzval na rodovo citlivé investície do oblasti ekonomickej a sociálnej infraštruktúry a podčiarkol dôležitosť mikrofinancovania a úverových schém.

Väčšia účasť žien v ekonomickom a finančnom rozhodovaní je dôležitá pre pokrok smerom k posilňovaniu postavenia žien.

Ženy sú rozhodujúcimi aktérmi zmeny v rozvoji a odstraňovaní chudoby. Ich účasť však zostáva naďalej poddimenzovaná, najmä v oblastiach ako obchod, infraštruktúra a financie. Často je to výsledok rodových stereotypov, nedostatku príležitostí a inštitucionálnych a právnych rámcov, ktorú sa voči ženám správajú diskriminačne. Mali by byť zavedené alebo posilnené konkrétne ciele, úlohy, zákonom stanovené kvóty a dočasné zvláštne opatrenia.

Základným krokom smerom k zvyšovaniu účasti žien v ekonomickom riadení pre finančné inštitúcie, banky, bilaterálne rozvojové agentúry a regionálne a medzinárodné inštitúcie je zahrnutie rodového hľadiska a hlasu žien do ekonomickej tvorby koncepcií.

POKROK PRE ŽENY JE POKROKOM PRE VŠETKÝCH

- Rezolúcia Valného zhromaždenia 60/1

*Ak nie je uvedené ináč, informácia pochádza z Úradu zvláštneho poradcu pre rodové otázky (OSAGI),
Zverejnil Odbor pre informovanie verejnosti OSN – DPI/2497 – február 2008*